

חיי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

בגליון השבוע

עלון מס'
01

מענייני ערב שבת

אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

מדיני ערב שבת

כמה זמן סמוך לשבת מותר לצאת מהבית למקום אחר?

לפי המציאות בימים קדמונים הגבילו חז"ל את היציאה למקום אחר ביום שישי (כשלא יודעים במקום ההוא על בואו) ואסרו ללכת יותר מג' פרסאות. וטעם הדבר, בשביל שישאר מספיק זמן שיוכלו להכין עבורו את האוכל לשבת.

אולם בימינו כאשר אנשים מכינים יותר אוכל מהנדרש הגבלה זו אינה נוגעת. ולכן יכול לצאת בכל זמן שירצה. (מ"ב סימן רמ"ט ס"ק ג', שמירת שבת כהלכתה ח"ב פרק מ"ב סעיף כ"ד.)

אך צריך תמיד להשאיר זמן בריות, כאשר נוסעים ביום שישי, מפני מצבים העלולים להתפתח ולהוות גורם לחילול שבת.

כמו כן, אין להגיע כאורח סמוך מידי לשבת מבלי להודיע מראש, משום שזה עלול לגרום למארחים לחלל את השבת.

השחזת הסכינים לשבת

הרמ"א כותב כי יש להשחז את הסכינים לשבת, משום שזה הוא מכבוד שבת להכין עצמו לסעודה. (סימן ר"ג סעיף א')

המ"ב מוסיף כי הספרי אומר שטעם הדבר הוא משום שלום בית. שאם בעל הבית ירצה לחתוך בסכין והיא תהיה קהה, יבוא מזה לקטטה עם אשתו ח"ו.

לאחר מנחה קטנה כאשר היא נצרכת לשבת.

לפיכך, מותר להסתפר ולספר אחרים אפילו לאחר מנחה קטנה. ויכול לעשות זאת אף תמורת תשלום. (הביאור הלכה ד"ה "ומסתפרין" מביא את דברי הגאון מוילנא הסובר שיש להימנע מלהסתפר לאחר מנחה קטנה.)

כמו כן, מותר לתקן ולתפור בגדים הנצרכים לשבת. אפילו בתפירה מקצועית. אולם אין לתפור לאחרים תמורת תשלום. וטעם החילוק שבתספורת מותר אף תמורת תשלום ואילו תפירה מותרת רק בחנם - מפני שבתספורת לפני שבת ניכר שזה נעשה לצורך שבת, אבל תיקון או תפירת בגדים אינו ניכר בהכרח שזה לכבוד שבת, ולכן מותר אמנם לתקן או לתפור אפילו לאחר מנחה קטנה, אולם אסור לעשות זאת תמורת תשלום. (מ"ב סימן רנ"א ס"ק ז')

ובקצרה: כל מלאכה הנעשית לצורך שבת יכולה להיעשות אף לאחר מנחה קטנה.

אולם, כאשר אין זה ניכר שזה נעשה לצורך שבת, אין לעשות זאת תמורת תשלום.

מלאכה שאינה נעשית לצורך

שבת:

יש בזה חילוק - מלאכה הנעשית בדרך עראית (שלא באופן קבוע) וקצרה מותר לעשותה אפילו לאחר

ומשום כך אמרו חז"ל שישחז את הסכינים לפני שבת ולא יגיע לזה ח"ו. (מ"ב סימן ר"ג ס"ק ה')

מסיבה זו אנו מוצאים ג"כ שחייבו חז"ל שיהיה אור בבית בשבת, משום שבבית חשוך האדם עלול למעוד על חפצים הפזורים, וזה יגרום להפרת שלום הבית בכדי להכין צרכי שבת, ח"ו.

עד מתי מותר לעבוד בערב שבת?

אסרו חז"ל לעשות מלאכה בערב שבת ובערב חג לאחר זמן מנחה קטנה, בכדי להכין צרכי שבת. זמן זה הוא ½ 2 שעות זמניות לפני השקיעה. (סימן רנ"א סעיף א', ועיין שמירת שבת כהלכתה ח"ב פרק מ"ב סעיף ל"ב.)

העושה מלאכה לאחר זמן זה, לא יראה סימן ברכה ממלאכה זו, (סימן רנ"א סעיף א'). ואפילו אם מרוויח כסף במלאכה זו, זה יופחת לו ממקום אחר. (מ"ב סימן רנ"א ס"ק ב')

איזו מלאכה היא בכלל דין זה?

למדנו שהטעם להימנע ממלאכה סמוך לשבת היא משום שיוכל להכין צרכי שבת. ולכן יש הבדל בין מלאכה הנעשית לצורך שבת למלאכה שאינה נעשית לצורך שבת, וכן בין מלאכה זמנית למלאכה קבועה.

מלאכה הנעשית לצורך שבת:

מותר לעשות מלאכה ביום שישי אפילו

הלכות שבת - המשך

ח"ב פרק מ"ב סעיף ל"ה, ועיין שם הערה קכ"ז שמקשה על טעם ההיתר.

אולם בכ"ז יש להשתדל לזרז את עצמו שלא יצטרך לעשות מלאכה עד סמוך לשבת.

בגיליון הבא אי"ה:

- האם מכירה - קמעונאית (חנות מכולת) נכללת באיסור עשיית מלאכה לאחר מנחה קטנה?
- מה החילוק בין ערב פסח לשאר ערבי שבתות וחגים?
- האם מותר "להתחיל מכונה" במכונת הכביסה או במייבש לפני שבת?

לעילוי נשמת

לע"נ הגאון רבי רפאל שמואל ב"ר אריה לייב בירנבוים זצוק"ל ראש ישיבת מיר - ארה"ב נלב"ע כ"ח בטבת תשס"ח תנצב"ה

אפילו ללא תשלום. כלול בזה תיקון לא נעשה לשבת, בניה וכו'. (סימן רנ"א סעיף א' ושמירת שבת כהלכתה ח"ב פרק מ"ב סעיף ל"ט).

מה הדין אם יגרם לי הפסד באם אמנע מלעשות מלאכה בזמן זה?

באופן שאם ימנע מלעשות המלאכה אחר זמן מנחה קטנה יגרם לו הפסד, מותר לעשות את המלאכה, משום שזה נדון כ"דבר האבד" שהותר לעשות בזמן זה (כמו שהותר מלאכת דבר האבד בחול המועד). (שמירת שבת כהלכתה

מנחה קטנה, משום שבד"כ אינו מתעכב ונמשך עם מלאכה כזו ולכן זה לא יעכב את הכנותיו לשבת. (סימן רנ"א סעיף א' ברמ"א).

לפיכך מותר לתפור כפתור, לכתוב מכתב, להשקות קצת את הגינה (ולא כולל עבודות גינון כבדות) וכדו'. ומותר אף לעשות זאת תמורת תשלום. (מ"ב סימן רנ"א ס"ק ד').

מלאכה הנעשית באופן קבוע ודורשת זמן אסור לעשותה לאחר מנחה קטנה,

חשוב לדעת

ברכת מרכז לימודי דעת שלוהה בזאת למסיימי תוכניות הלימוד ולמקבלי התעודות. חילכם לאורייתא שאו ברכה, זכות לימוד ההלכה תעמוד לכם, לטוב כל הימים.

מסיימי התוכניות חודש אב

מרכז לימודי דעת

מהיום תוכל לשלב לימודי הלכה בתוך סדר היום העמוס שלך. הצטרף עוד היום לשעורי ההלכה מבית לימודי דעת הנשלחים לאלפי בתים בארץ ובעולם ומביאים את הלומד לרמה גבוהה בידיעת הלכה.

- תכנית לימודים ייחודית המסייעת ללומד להגיע לרמה גבוהה בידיעת ההלכה.
- התכנית משלבת שיעורי הלכה כתובים הנשלחים בדיוור ישיר לבתי הלומדים, שאלות סיכום וחזרה, מבחנים תקופתיים, קשר עם רבנים ותעודה.
- שיעורים בהלכות: איסור והיתר, שבת, עירובין, נדה, מקוואות, חופה וקידושין, אבלות. לימודי דיינות.
- הכנה מושלמת לבחינות ברבנות.
- מוכר לשנת שבתון

